PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Sofi Oksasen perustama Silberfeldt on tehnyt kulttuuriteon julkaisemalla Solženitsynin suururakan yhtenä lyhentämättömänä niteenä. **ANELMA JÄRVENPÄÄ-SUMMANEN KIRJA-ARVOSTELUSSAAN**

13.07.12

Aurinko nousee

Helsingissä kello 4.19
ja laskee kello 22.32
Oulussa kello 3.03
ja laskee kello 23.35

Päivän sana

13.7. Minä olen ilmestynyt sinulle, koska olen valinnut sinut palvelijakseni ja todistajakseni, kertomaan siitä, mitä nyt olet nähnyt ja mitä vielä olet näkevä, kun sinulle ilmestyn. Ap. t. 26:16
14.7. Sinun tekojasi ylistetään polvesta polveen, isät kertovat ihmeitäsi lapsilleen, tuovat julki sinun kirkkautesi, loistosi ja kunniasi. Minä mietiskelen sinun ihmetekojasi. Ps. 145:4–5
15.7. Teille, jotka minua kuulette, minä sanon: Rakastakaa vihamiehiänne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat. Siunatkaa niitä, jotka teitä kiroavat, rukoilkaa niiden puolesta, jotka parjaavat teitä. Luuk. 6:27–28

Nimipäiviä

Tänään perjantaina: Joel, Ilari, Lari
Huomenna lauantaina: Aliisa, Alisa
Ylihuomenna sunnuntaina: Rauni, Rauna

Mietelause

Osaa ajallaan
nousta ilmaan ja lentää
voikukkanenkin!

Ellen Niit

KARI SALONEN

Itäisellä Suomenlahdella on havaittu vähäisiä määriä sinilevää.

Sinilevätilanne pysynyt ennallaan

Sinilevähavainnot ovat edelleen viileiden säiden johdosta ajankohtaan nähden vähäisiä, tiedottaa Suomen ympäristökeskus.

Merialueilla on havaittu vähäisiä määriä sinileviä muutamilla paikoilla itäisellä Suomenlahdella, Turun saaristossa, Korppoon eteläisellä saaristoalueella sekä Oulun edustalla.

Avomereltä sinilevien pintaesiintymistä ei ole havaintoja. Sinilevän määrä on kuitenkin lisääntynyt pohjoisella Itämerellä ja Suomenlahden suualueella.

Meriveden pintalämpötila on Pohjanlahdella pääosin alle 16 astetta ja Suomenlahdellakin alle 17 astetta. Rannikoilla ja saaristoissa lämpötila voi olla korkeampi.

Järvillä vakaata

Järvillä sinilevähavainnot eivät ole lisääntyneet viime viikosta. Tilanne on edelleen ajankohtaan nähden keskimääräistä parempi.

Sinilevää on havaittu hieman 29:llä ja runsaasti seitsemällä virallisella havaintopaikalla. Erittäin runsaita sinileväkukintoja ei edelleenkään ole havaittu.

Kansalaisilta on saatu ainoastaan muutama havainto vähäisestä tai runsaasta sinileväkukinnasta.

Pintaveden lämpötilat ovat maan etelä- ja keskiosassa pääosin 18–20 astetta. Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa lämpötilat ovat enimmäkseen 12–18 astetta. Lukemat vastaavat ajankohdan pitkäaikaista keskiarvoa.

MT

Levätilanne 12.7.

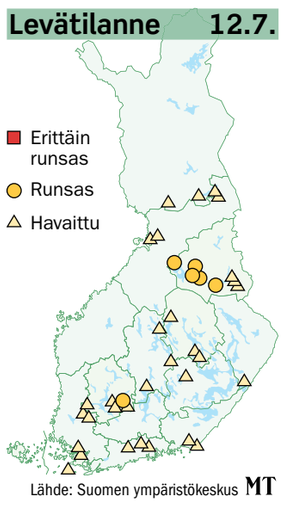

Lähde: Suomen ympäristökeskus MT

Ilmastonmuutos vaikuttaa virtaamiin

Ilmastonmuutos muuttaa jokien virtaamien ja järvien vedenkorkeuksien vuodenaikaista vaihtelua. Talvella vesi kohoaa etenkin Etelä- ja Keski-Suomessa, koska entistä suurempi osa sateesta tulee vetenä. Keväällä tulvat pienenevät lauhempien talvien johdosta. Kesällä vedenkorkeudet alenevat. Loppukesän kuivuus tulee olemaan järvillä entistä suurempi ongelma. Ongelmiin voidaan varautua kehittämällä säännöstelyä.

Tämä ilmenee Suomen ympäristökeskuksen raportista Suomen vesivarat ja ilmastonmuutos.

MT

CLAIRE AHO

Yksirakentamiseen ja muuhun elämiseen vaikuttanut tekijä oli materiaalien niukkuus. Uusissa kodeissa tarvittiin kuitenkin runsaasti elämisen perustarpeistoa.

Suomalaisen muotoilun kultakausi vaikuttaa yhä

Suomalainen muotoilu eli vahvaa, kultakaudeksi nimettyä aikaa heti sodan jälkeen. Kultakauden muotoilu näkyy edelleen vahvasti suomalaisten arjessa.

Heti sodan päätyttyä alkanut jälleenrakennuskausi nosti Suomen kansainvälisesti merkittäväksi muotoilumaaksi.

Helsingissä Designmuseossa vuosien 1945–67 muotoilua esittelevä Tulevaisuuden rakentajat -näyttely kertoo, miten muotoilu ja arkkitehtuuri vaikuttivat jälleenrakentamiseen.

Näyttely pohtii, mitkä olivat ajan haasteet ja mikä vaikutus muotoilulla oli suomalaiseen kansallishenkeen, yhteiskuntaan ja taloudelliseen kehitykseen.

Moni asia oli sodan jälkeen aloitettava perusasioista, lähtien suuresta asuntopulasta. Ajan rakentamisen ilmeen tunnistaa edelleen hyvin Jälleenrakennustoimiston standardoimista tyyppitaloista.

Toinen, niin rakentamiseen kuin kaikkeen muuhunkin elämiseen vaikuttanut tekijä oli materiaalien niukkuus.

Uusissa kodeissa tarvittiin samaan aikaan runsaasti elämisen perustarpeistoa ja vanhoissakin tarvittiin uutta tuhoutuneiden ja loppuunkäytettyjen tilalle.

Koska kaikelle oli suuri tilaus, muun muassa muotoilijat saivat ennennäkemättömät mahdollisuudet tuottaa uutta. Uudenkin muotoilun juuret ammentavat sotaa edeltäneestä ajasta, sillä monet kultakauden suuret nimet olivat saaneet koulutuksensa jo 1930-luvulla.

Kultakauden muotoilu näkyi arkisissakin asioissa.

”Muotoilulla rakennetaan tulevaisuutta historian varaan”, linjaa Designmuseon johtaja **Jukka Savolainen**.

Muotoilu oli kilpailulaji

1950-luvulla muotoilu oli kansallisesti lähes olympialaisiin verrattavissa oleva kilpailulaji. Suomalaiset muotoilijat pääsivät kansainvälisesti näyttävästi esille.

Esimerkiksi Milanon tärkeissä näyttelyissä mainetta ja palkintoja saivat muun muassa Eva Brummer, Kaj Franck, Lisa Johansson-Pape, Dora Jung, Laila Karttunen, Toini Muona, Ilmari Tapiovaara, Antti Nurmesniemi ja Tapio Wirkkala.

1960-luvulla muotoilussa alkoi esiintyä aiempiin ihanteisiin kriittisyyttä ja uutta vapautta. Samaan aikaan näkyvän roolin ottivat uudet materiaalit ja teknologiat. Muovit ja räiskyvät värit ovat ajalle tyypillisiä.

Designmuseo esittelee kultakaudelta niin klassikoita kuin vähemmällekin huomiolle jäänyttä muotoilua. Itse ilahduin, että näyttelyssä oli nostettu esille myös Valmet 361 D:n isokokoinen kuva – 1950-luvun suomalaista muotoilua sekin.

Näyttelyn hallitsevin ilme syntyy kultakauden tekstiilitaiteilijoiden töistä. Esillä ovat niin Dora Jung kuin Laila Karttunen ja kansainvälisesti näkyvimpänä Marimekko.

Tulevaisuuden rakentajat kokoaa tekstiilien ohella yhteen koko muotoilun kultakauden kotoisan arjen rakentamisesta kalusteisiin ja muihin käyttöesineisiin.

Näyttely myös jatkaa museon epookkinäyttelyiden sarjaa, jossa on perehdytty viimeksi modernismiin vuonna 2010.

MAIKKI KULMALA

Tulevaisuuden rakentajat – suomalainen muotoilu 1945–67
Designmuseossa
Helsingissä 23.9. saakka.

TAKAISINVETO Tukes 07/2012

Suomalainen sienikirja, Jarkko Korhonen & Pirjo Penkkimäki

Isbn 9789522205155

Kustantaja: Readme.fi Oy (A Bonnier Group Company)

Readme.fi Oy:n kustantaman Suomalaisen sienikirjan sivulla 105 on taittovirhe, jossa valkoisen herkkusienen ja valkokärpässienen otsikot ovat vaihtaneet paikkaa tärkeimmissä tuntomerkkieroissa ja voi aiheuttaa vaaraa kirjan lukijoille. Valkokärpässienen syöminen voi aiheuttaa esimerkiksi maksavaurioita ja jopa kuoleman. Kirja on ehtinyt myyntiin heinäkuun alussa ennen kuin virhe huomattiin.

Kirjat ovat poistettu myynnistä välittömästi ja virhe kirjan sivulla 105 korjataan tarroittamalla sivun laatikon otsikot uudelleen oikein päin. Pyydämme kirjan ostaneita kuluttajia palauttamaan kirja ostopaikkaan pikimmiten. Asiakas saa tilalle uuden kirjan korjatuilla tiedoilla. Kirjaa palauttaessa asiakkaan ei tarvitse esittää ostokuittia uuden kirjan saadakseen.

Kirjat ovat olleet myynnissä seuraavissa ketjuissa:

Kesko: Citymarketit ja Anttilat, Suomalaisen kirjakaupan myymälät, Akateeminen kirjakauppa, Kirjatori-ketjun myymälöissä, Info-kirjakaupoissa, Kirja ja Idea–ketjun liikkeissä ja Etelä-Pohjanmaan kirjakaupoissa.

Lisätietoja: Readme.fi Oy, Kustantaja Ari Sahanen, puh. (0)44 535 4621

www.readme.fi

KIRJAT

Vankileirien saaristo on tutkielma kansan moraalin murtumisesta

Alueellisessa puoluekonferenssissa hyväksytään uskollisuuden vakuutus toveri Stalinille. Pienessä salissa pauhaavat ”myrskyisät suosionosoitukset”. Kolme, neljä, viisi minuuttia sitä ja kämmeniin alkaa koskea, kohotetut kädet puutuvat, vanhimpia alkaa hengästyttää. Kymmenen minuuttia ja pyörtyneitä kannetaan ulos. Kukaan ei uskalla lopettaa ensimmäisenä. Ja kun paperitehtaan johtaja lopulta istuu, muut seuraavat helpottuneina esimerkkiä. Mutta tuo johtaja vangitaan seuraava yönä.

Miten tällainen pelon yhteiskunta syntyi, sen nobelisti **Aleksandr Solženitsyn** kertoo massiivisessa teoksessa Gulag – Vankileirien saaristo. Hän tekee sen psykologisesti oivaltavasti kaikilta näkökulmilta, kokihan hän itse mielivaltaisen vangitsemisen ja eli vankileireillä kahdeksan vuotta. Leirit olivat täynnä kidutusta, kuolemaa ja moraalin rappiota. Tavalliset kansalaiset olivat raskaimmin tuomittuja, kriminaalien luottovankien armoilla.

Lankarullan omimisesta seurasi kymmenen vuotta vankileiriä, pöytäkirjaan merkittiin häveliäästi 200 metriä ompelumateriaalia. Uskonnon harjoittamisesta seurasi sama tuomio.

Kolhoosin korsia omille elukoille niittänyt ansaitsi teloituksen. Ilmiantamatta jättäminen vertautui rikokseen. Edullisinta itselle oli paljastaa joku, kuka tahansa. Epäilykin riitti tuholaisia ja orjatyöntekijöitä jahtaavalle koneistolle.

Lukukokemus on raastava ja vereslihainen, usein puudutta-van yksitoikkoinen. Solženitsyn luettelee nimiä, lähteitä, luetteloita, yksityistapauksia, tekee yhteenvetoja tilastoista. Mutta välillä yksilön vaiheet kuvataan kaunokirjallisuuden tapaan, lukija voi seurata henkeäsalpaavia pakomatkoja ja niitten yrityksiä.

Rankkaa on eläytyä naisten ja alaikäisten asemaan leireissä. Vapautuskaan ei merkinnyt maineen puhdistamista. Tuomittu oli merkitty ja kartettu omiensa parissa.

Teos kattaa vuosien 1918–1956 Neuvostoliiton ja palauttaa kunnian miljoonille, jotka tuhoutuivat. Stalinin Neuvostoliitto erosi Hitlerin Saksasta enimmältään vain siinä, että kuka tahansa voi olla vainon kohde, syntyperällä ei ollut merkitystä.

Toinen vastaavan todistuksen vankileireistä antanut on runoilija ja prosaisti Varlam Šalamov, joka vietti vankileireillä 17 vuotta ja kirjoitti kokemuksensa teokseen Kertomuksia Kolymasta.

Hänen mukaansa ainoat, jotka säilyttivät noissa olosuhteissa ihmisyytensä, olivat syvästi uskovia, oli uskonto sitten mikä tahansa.

Sofi Oksasen perustama Silberfeldt on tehnyt kulttuuriteon julkaisemalla Solženitsynin suururakan yhtenä lyhentämättömänä niteenä. Teoksen alussa on **Martti Anhavan** esipuheessee: Punainen lihamylly ja sen kuvaaja.

ANELMA JÄRVENPÄÄ-SUMMANEN

Aleksandr Solženitsyn: Gulag. Vankileirien saaristo. Suom. Esa Adrian. 1 303 sivua. Silberfeldt 2012.

Ihmisen ensimmäiset päivät

Missä kohdassa ihminen lakkasi olemasta apina? Mikä sai kädellisten polut erkanemaan? Mikä sai yhden suvun kehittymään hurjaa vauhtia, kun toiset jäivät paikalleen?

Lasse Berg valottaa kirjassaan Kalaharin aamunkoitto ihmisen ensivaiheita.

150 000 vuotta sitten pieni joukko ihmisiä eleli Afrikassa. Kehittyi kieli, kehittyi kulttuuri, kehittyi moraali. Kaikki ei ole sosiaalista keksintöä, sillä esimerkiksi juuri taipumus moraaliseen pohdiskeluun tai uskonnollisuuteen voidaan jäljittää geeneihin asti.

Merkittävimpiä käänteitä ihmisen levittäytymisessä ympäri maapallon oli mereneläviän lisääminen ruokavalioon. Savannien vähärasvaisen lihan jälkeen suotuisia rasvahappoja tursuilevat kalat ja äyriäiset saivat aivot kasvamaan kohisten.

”Ihminen on luotu makaamaan Afrikan rannalla ja syömään mereneläviä”, Berg toteaa.

Berg yhdistelee kansainvälisiä tutkimustuloksia ja omia kokemuksiaan vuosikymmeniä kestäneeltä journalistin ja dokumentaristin uraltaan.

Pohdiskeleva tietokirja vastaa moniin kysymyksiin, mutta ennen kaikkea avaa silmät muinaisen ihmisen valintojen ja keskinäisen yhteistyön merkitykselle.

Juuretonkin ymmärtää olevansa osa pitkää ketjua.

LAURA IHALAINEN

Lasse Berg: Kalaharin aamunkoitto – Miten ihmisestä tuli ihminen. 380 sivua. Into.